

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

53-2

BRNO 2012

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 53
Volume 53

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Mikulčice-Valy. Věderko nalezené v jednom z říčních ramen
(viz obr. 5. na str. 28)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2012

Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neinpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2012 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Z přírodovědných analýz byl zatím realizován pouze rozbor zvířecích kostí (provedla M. Nývtová Fišáková, Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.).

Jakub Halama

Resumé

Mohelnice (Bez. Šumperk), Kostelní Platz Nr. 3. Hochmittelalter, Neuzeit. Ehemaliger Bischofssitz (?). Rettungsgrabung. Ablagerung: Heimatkundenmuseum in Šumperk.

MOHELNICE (OKR. ŠUMPERK)

Nám. Svobody. Vrcholný středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

V souvislosti s rekonstrukcí kanalizace před plánovanou revitalizací náměstí provedla společnost Archaia Olomouc, o. p. s., v září až listopadu 2011 záchraný archeologický výzkum formou dohledu vykopaných tras. Kromě recentních úprav povrchu náměstí byly zdokumentovány dvě úrovně sídlištních horizontů (zejména v prostoru před radnicí – profil P1). Starší vrstva obsahovala mazanici a několik střepů středověké keramiky, včetně zlomků loštických pohárů, lze ji tedy datovat do 15.–16. století. Mladší terénní úpravu ze 17.–19. století představuje odpadní vrstva s nálezy fragmentů železných předmětů, glazované keramiky a zvířecích kostí. Uprostřed severní obvodové strany náměstí (profil P2) byla zachycena výrazná destruktivní planýrka terénu tvořená fragmenty mazanice, uhlíky a popelem, která může souviset s úklidem města po ničivých požárech v letech 1424 nebo 1433, respektive 1568 nebo 1642 (Kuča 2000, 96).

Tomáš Zeman

Literatura

Kuča, K. 2000: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. IV. díl Ml – Pan.* Praha: Libri.

Resumé

Mohelnice (Bez. Šumperk), Svobody Platz. Spätmittelalter, Neuzeit. Rettungsgrabung.

MOKRÁ-HORÁKOV (K. Ú. MOKRÁ, OKR. BRNO- -VENKOV)

Mokrý – lom X, „Mokerský les“. Středověk – novověk (15.–16. století). Vápenické pece. Záchraný výzkum.

V roce 2011 byly severovýchodně od středověké vápenické pece I, zkoumané v minulých letech (Kos 2006), rozpoznány terénní příznaky, které leží v cestě plánované těžby Prostředního lomu Mokrý (GPS: 49°14'2.37"S, 16°45'39.52"V; 49°14'3.32"S, 16°45'40.21"V). Následným předstihovým záchraným výzkumem v nich byly identifikovány pozůstatky jámových polních vápenic-

kých pecí se zbytky nadzemních dřevěných staveb (obr. 56).

Systémem sond byly na dvou plochách odkryty a prožezány situace svědčící o několikafázovém využití objektů přibližně z přelomu 15. a 16. století. Kromě velkého množství mazanice a stavebního kamene (vápenec, droby) byly získány i zlomky keramiky, která pochází z výrobních odvalů kolem pecí. Jedna z pecí (č. III) měla tahový kanál úhledně vyzděn vápencovým kamenem. Doplnkem obou pecí byly vápenné jámy, které se přimykaly k předpecním prostorům.

Petr Kos

Literatura

Kos, P. 2006: Mokrý-Horákov (k. ú. Mokrý, okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 47, 260–261.

Resumé

Mokrý-Horákov (Bez. Brno-venkov), „Mokerský les“. Spätmittelalter – Neuzeit. Kalkofen, Siedlung. Rettungsgrabung.

MOKRÁ-HORÁKOV (K. Ú. HORÁKOV, OKR. BRNO- -VENKOV)

Intravilán, p. č. 9, č. p. 91. Novověk. Povidlářské pece. Záchraný výzkum.

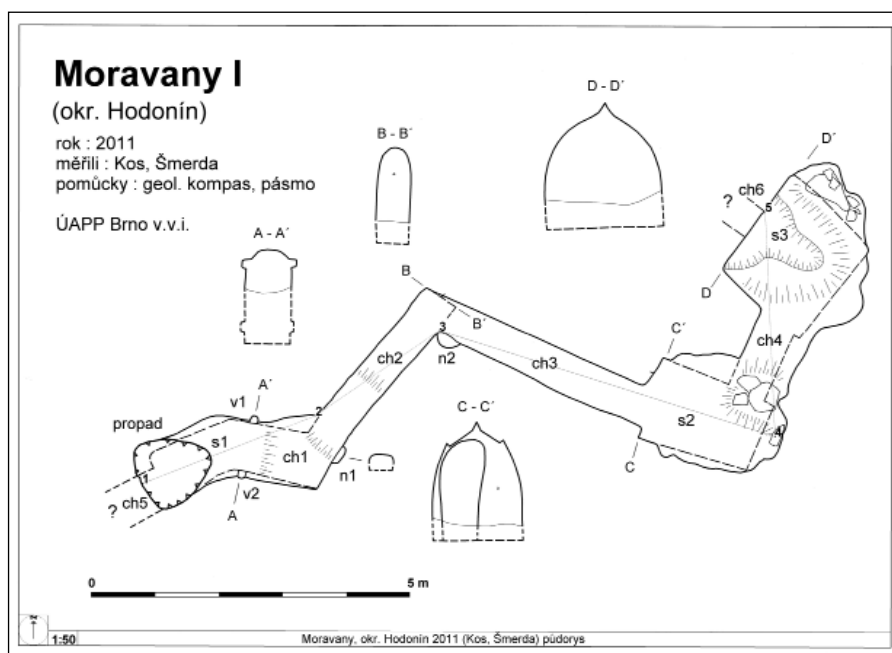
V roce 2011 probíhaly terénní úpravy nového vjezdu do areálu RD Jana, Ludmily a Bohdany Kosových (ZM ČR 1:10 000, list 24-41-22, v okolí bodu vzdáleného 100:189 mm od Z:J s. č.). V terénním zářezu, který směřoval do dvora usedlosti od kulturního domu, byly zjištěny tři zahlužené objekty. V prvním případě se jednalo o novověkou vápennou jámu a dva zbývající představovaly pravděpodobně zahlužené části menších jámových pícek. Podle nálezu z předešlého roku a drobných příškvarků z okolní vrstvy lze předpokládat, že se jednalo o zařízení sloužící k vaření povidel.

Petr Kos

Obr. 56. Mokrý-Horákov. Vápenická pec z období pozdního středověku.

Abb. 56. Mokrý-Horákov. Kalkofen aus dem Spätmittelalter bis der frühen Neuzeit.

Obr. 57. Moravany u Kyjova (okr. Hodonín). Plán podzemních chodeb.

Abb. 57. Moravany u Kyjova (Bez. Hodonín). Plan der unterirdischen Gänge.

Resumé

Mokrá-Horákov (Bez. Brno-venkov), Haus Nr. 91. Neuzeit. Pflaumenmusoffen. Rettungsgrabung.

MORAVANY (K. Ú. MORAVANY U KYJOVA, OKR. HODONÍN)

„Čtvrtky“. Středověk. Loch. Záchranný výzkum.

Na základě telefonického oznámení archeologem J. Šmerdou z Masarykova muzea v Hodoníně, byl dne 19. 7. 2011 proveden ze strany Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum v Moravanech u Kyjova, okr. Hodonín. Na nález byl upozorněn J. Šmerda dne 18. 7. starostou obce Moravany J. Dočekalem, který jej lokalizoval na pole mezi obcemi Moravany a Hýsly (ZM ČR 1:10 000, list 24-44-23, v místě bodu vzdáleného 324:127 mm od Z:J s. č.). Propad ve tvaru drobného závrtu se tu vytvořil znenadání dne 15. 7. pod hmotným zemědělským strojem během sklizně řepky. J. Šmerda provedl základní průzkum a naznal že by se mohlo jednat o loch.

Lokalita leží na rozhraní katastrálních území obcí Moravany a Hýsly, okr. Hodonín, při křížích s nadmořskou výškou 247 m v polní trati „Čtvrtky“ u silnice ve směru Moravany – Dolní Moštěnice – Hýsly; pravděpodobnější je lokalizace na k. ú. Hýsly. Lokalita využívá mírný k jihozápadu obrácený svah nad Čeložnickým potokem a je evidentní, že s ním z hlediska sídelní struktury souvisela, podobně jako nedaleká obec Moravany. Na poli, ve kterém se objevil propad, nejsou doposud známy žádné archeologické nálezy, které by nám umožňovaly momentální situaci s něčím spojit. Nejblíže se nachází zámek – původní gotická tvrz, která souvisela se zaniklou středověkou vsí Moštěnice (Nekuda 1961, 120–121). Dodnes

se zástavba kolem zámku jmenuje Dolní Moštěnice a přináležejí ke vsi Hýsly (Hýsly-Dolní Moštěnice).

Záchranný výzkum doložil pod místem propadu přítomnost uměle ražených podzemních prostor v hlinito-jílovito-písčitéch horninách (obr. 57). Jednalo se o část středověkých podzemních chodeb – lochů, které se snad původně rozkládaly pod hospodářskými usedlostmi. Dokumentovaný loch patří v rámci jižní Moravy k naprostému unikátu. Jeho jedinečnost lze spatřovat v architektuře síní, kde se uplatnily úpravy stropních kleneb, které byly běžně aplikovány u domovních staveb v období vrcholného a pozdního středověku (přechodní sloh románského období a sloh gotický; srv. Herout 1961).

Petr Kos, Jaroslav Šmerda

Literatura

- Herout, J. 1961:** *Staletí kolem nás. Přehled stavebních slohů.* Praha: Orbis.
Nekuda, V. 1961: *Zaniklé osady na Moravě v období feudalismu.* Brno: Krajské nakladatelství v Brně a Moravské museum v Brně.

Resumé

Moravany u Kyjova / Hýsly (Bez. Hodonín). Mittelalter. Erdstall. Rettungsgrabung.

MORAVIČANY (OKR. ŠUMPERK)

„Kaple svatého Rocha“. Středověk. Ojedinelý nález. Povrchový sběr.

Záchranný archeologický výzkum formou dohledu byl zapříčiněn stavbou „607 52 Třebůvka, Moravičany – hrázování“, a byl realizován v období od prosince roku 2010 až do července roku 2011. Identifikace lokality na